

ANKARA ÜNİVERSİTESİ

İLÂHİYAT FAKÜLTESİ DERGİSİ

ANKARA ÜNİVERSİTESİ İLÂHİYAT FAKÜLTESİ
TARAFINDAN YILDA BİR ÇIKARILIR

Cilt: XXXIV

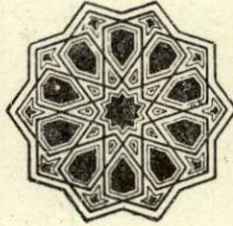

ANKARA ÜNİVERSİTESİ

İLÂHİYAT FAKÜLTESİ DERGİSİ

ANKARA ÜNİVERSİTESİ İLÂHİYAT FAKÜLTESİ
TARAFINDAN YILDA BİR ÇIKARILIR

Cilt: XXXIV

*Bu dergide yayınlanan makalelerin her türlü sorumluluğu yazarlarına
aittir.*

İÇİNDEKİLER

Prof. Dr. İbrahim Agâh ÇUBUKÇU <i>Toplumsal Açıdan Dinî Araştırmalar</i>	1
Prof. Dr. Talât KOÇYİĞİT <i>Kasten İnsan Öldürmenin Dindeki Hükmü</i>	13
Prof. Dr. Hüseyin ATAY <i>Dinde Mantıklılık</i>	25
Prof. Dr. Beyza BİLGİN <i>Evrensel Karşılaşma Hıristiyanlar ve Müslümanlar Görüşüyorlar</i>	51
Doç. Dr. Münir KOŞTAŞ <i>Auguste Comte'un Din Sosyolojisi</i> ..	67
Yrd. Doç. Dr. Ruhi KALENDER <i>Türk Musikisi Makamlarında Geçki</i>	75
Doç. Dr. Ethem CEBECİOĞLU <i>Hoca Ahmet Yesevî</i>	87
Doç. Dr. Mustafa ERDEM <i>Hıristiyanlıktaki Vaftiz Anlayışı Üzerine Bir Araştırma</i>	133
Doç. Dr. Halis ALBAYRAK <i>Elmalı Muhammed Hamdi Yazır'ın Tefsir Anlayışı</i>	155
Doç. Dr. Mehmet ÖZDEMİR <i>Müvelledün'un Endülüis Emevîleri Döneminde Kültürel Hayattaki Yeri</i>	175
Doç. Dr. İrfan AYCAN <i>Sakîf Kabilesi ve Tâif Şehrine İslâm Tarihi Açısından Bir Bakış</i>	209
Dr. Kamil ÇAKIN <i>Hadîs'in Kur'ân'a Arzı Meselesi</i>	237
Kitap Tanımı:	
Prof. Dr. İsmail CERRAHOĞLU <i>Abdurrazzâk b. Hemmân es-San'ânî "Tefsîru'l-Kur'ânî'l-Azîz" Tahkik edip Notlarla Neşreden, ed. Doktor Abdu'l-Mu'tî Emin Kal'aci, Dâru'l-Ma'rife, Beyrut 1991, I-II</i>	263

- Dr. İbrahim SARIÇAM Doç. Dr. Münir Atalar, *Osmanlı Devletinde Surre-i Humâyûn ve Surre Alayları*, Sevinç Matbaası, Ankara 1991 (*Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, İlmî Eserler* : 58) 271
- Dr. İbrahim SARIÇAM Doç. Dr. Sabri Hizmetli “*İslâm Tarihi (Başlangıçtan İlk Dört Halife Devri Sonuna Kadar)*”, A.Ü. İlahiyat Fakültesi Yayınları, Ankara 1991, VIII + 241 S. .. 275

HİRİSTİYANLIKTAKİ VAFTİZ ANLAYIŞI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Doç. Dr. Mustafa ERDEM

GİRİŞ

Türkçe'de "vaftiz", Fransızca'da "baptême", İngilizce'de "baptism" ve Almanca'da "taufe" şeklinde ifade edilen kelime, Yunanca "baptein" veya "baptezain" kelimelerinden gelmektedir. Bu kelimelerin hepsi suya dalmak, yıkanmak¹ veya necasetten temizlenmek gibi anlamlara gelmektedir.² Bu şekli ile vaftizin İslâm'daki abdeste benzeri olduğunu iddia edenler de olmaktadır.³

Terim olarak vaftiz, Hıristiyanlıkta, dine girmek, "aslî günahtan"⁴ kinli geçmişten temizlenmek ve kutsal hayat tarzına kavuşmak⁵ amacıyla ve belli usullere riayet etmek suretiyle su ile yapılan bir sakrament (ayin)'dir.⁶

Hz. İsa ile Hıristiyanlık tarihi içinde yer alan vaftiz, şekli ve gayesi farklı da olsa, Yahudilik başta olmak üzere, birçok dinde görülmektedir.

Hemen hemen her dinde benzeri uygulamalara rastlanan vaftizin başlangıç tarihi hakkında kesin bir bilgi vermek zorlaşmaktadır. Terim anlamı ve uygulama şekilleri itibarıyla vaftiz, eski din ve kültürlerden başlayarak belli bir tekâmül geçirmiş ve Hıristiyanlıkta bir inanç esası haline gelmiştir.

Vaftizin, Hıristiyanlıktaki yeri ve önemine geçmeden önce onun eski kültürlerde bulunan şekline genel olarak gözatmak gerekmektedir.

1 Bkz. Charles Perrot, "Baptême", Dictionnaire Des Religions, Ed. Paul Pauport, Paris, 1983, I / 145; Michel Meslin, "Baptism", The Encyclopedia of Religions, (ER), Ed. Mircea Eliade, New York, 1987, II / 59.

2 Bkz. İlyas Makar, İmanî, el-Kadâyâ el-Mesihîyyetü'l-Kübra, Kahire, 1981, s. 490.

3 Bkz. Michel Meslin, II / 59.

4 Bkz: A. Beaujean, "Baptême", Dictionnaire de la Langue Française, Paris, 1883, s. 87.

5 Bkz. İlyas Makar, 491.

6 Bkz. John R. Hinnells, "Baptism", The Penguin Dictionary of Religions, America, 1987, s. 62; A.M. Besnard, O. Clément, R. Mehl, Hıristiyan İlahiyatı, Ter. Mehmet Aydın, Konya, s. 137.

Medeniyetin ilk ortaya çıktığı yerler olarak bilinen Yakındoğu'da, suların temizleme özelliği ve manevî gücünden bahsedilmektedir. Babil'deki "Enki Kültü"nde su dönemi bir yere sahiptir.⁷ Eski Mısır'da, ana rahminde bazı lekeler aldıkları gerekçesiyle yeni doğan çocuklar "vaftiz" edilmiş ve "Oziis Efsanesi"ne göre de, günahlarından temizlenmesi için ölümlerine Nil nehrinin suyundan dökülmüştür.⁸

Hristiyanlık öncesi Yunan Mitolojisinde ölümsüzlük kültü ile vaftiz arasında bir ilgi kurulmakta, eski Yunan dinî öğretilerinde günahları gidermek için bir takım törenler yapıldığı belirtilmektedir. Bu törenlerden biri de "vaftiz"dir. Eski bir belgede yer alan "elbiselerine suya gir, sonra dışarıya çık, elbiselerini değiştir, arkana bakmadan git" cümlesinden vaftizin suya girme şeklinde olduğu ve dine giriş ifade ettiği anlaşılmaktadır.⁹

Eski Yunan felsefesinde, suyun kutsallığı ve değişiklik (transformasyon) yapma gücüne sahip olduğu belirtilmiş, kişinin tanrının ilhamını almaya uygun temizlik düzeyine ulaşması için suyun gerekliliği üzerinde durulmuştur.¹⁰

"Cybele Kültü"nde, vaftize benzer bir kan ayininden söz edilmektedir. Buna göre; dine yeni giren kimse bir çukura indirilmekte ve üzerine bir dananın kanı akıtılmaktadır. Bu uygulamanın amacı; dine yeni giren kimseye fizikî dinçlik ve manevî bir önem kazandırmaktır. Bunun yanında, kan vaftizi olan kimşenin ebedî bir doğum elde ettiğine de inanılmaktadır.¹¹

Hz. İbrahim ve Allah arasındaki ahitleşmenin alemeti olan sünnet¹² ile vaftiz arasında bir ilgi kurularak¹³, vaftizin onun zamanında dinî bir gereklilik olarak biliniyor uygulandığı ileri sürülmüştür.¹⁴ Aynı şekilde "Tanah"da bulunan bazı hükümler¹⁵ dinî bir yıkanma ve arınma olarak nitelenmiş ve Hristiyanlıktan önce Yahudilikte açık bir şekilde vaftizin uygulandığı belirtilmiştir.¹⁶ Nitekim Yahudilikte, maddî temizlik ya-

7 Bkz. Charles Perrot, I / 145.

8 Bkz. Michel Meslin, II / 59.

9 Bkz. Michel Meslin, II / 59-60.

10 Bkz. Michel Meslin, II / 60.

11 Bkz. Michel Meslin, II / 60.

12 Bkz. Tekvin, 17 / 9-14.

13 Bkz. Romalılara, 2 / 25-29; Koloselilere, 2 / 11-12.

14 Bkz. İlyas Makar, 492-5.

15 Bkz. Sayılar, 19 / 1-22; Levililer, 14; 15; 16 / 24-25.

16 Bkz. Charles Perrot, I / 145.

nunda manevî temizlik, putperestliğin kirlerinden arınmak, yeni dine girmek, Allah'ın kavmi olmak ve onunla birlikte bulunmak için bazı uygulamalar vardır¹⁷.

Bu uygulamalar büyük ölçüde su ile yapılmaktadır.¹⁸ Ayrıca onlarda kuşan¹⁹ ve mesih yağının²⁰ temizlenme ve arınma için kullanıldığı da görülmektedir.

Yahudilikte, doğumdan belli bir süre sonra, çocukların veya dine yeni giren kimselerin sünnet edilmesi dinin bir gereğidir. Buna ilave olarak, din adamları bu kimseleri, sünnetten sonra yedi gün içinde, şekli ve mahiyeti kendilerine has olmak üzere, vaftiz etmektedir. Hahamlar, mühtedinin şahsî kirleri yanında, Tevrat'da kir olarak belirtilen şeyleri de katarak onu vaftiz etmek ve onun, daha sonra, kurban merasimine katılmasına izin vermektedirler.²¹

Yahudi vaftizinde; mühtedi, gerçek niyetinin ne olduğunu öğrenmek için, özel bir sorgulamaya tabi tutulur. Bunda başarılı olanlar, sünnet edildikten sonra şahitlerin huzurunda, çıplak olarak su havuzuna sokularak "vaftiz" edilir ve bu şekilde vaftiz olan gerçek bir Yahudi olarak kabul edilir.²²

Yahudilerde, özellikle sürgün sonrası, İran ve Yunan etkisi altında su ile yıkanma ayini çoğalmış, vaftiz kelimesinin Ferisî kâtipler arasında kullanıldığı görülmüştür.²³ Hillel okulunun etkisi ile vaftiz gelişmiş ve Babil Talmud'una, her mühtedinin yeni doğmuş bir bebek olduğu şeklinde girmiştir.²⁴

Yahudiler arasında vaftizin uygulandığına dair açık bilgilere, Essenler mezhebinden söz eden rivayetlerde rastlanmaktadır. Esseniler, vaftizi insana kutsal hayatı kazandıran şey olarak kabul etmektedir. Ancak bunlarda, dine yeni giren bir kimsenin vaftiz edilebilmesi için bir yıllık deneme ve müşahadeye tabi tutulması gerekmektedir.²⁵ Bu sürenin sonunda mühtedi, özel ayin şeklinde uygulanan yemin,

17 Bkz. Hezekiyel, 36 / 25-28.

18 Bkz. Levililer, 8 / 6; 15 / 20 vd; 16 / 24; 17 / 15-16.

19 Bkz. Levililer, 12. Bab; 14. hab.

20 Bkz. Levililer, 8 / 10-12 vd.

21 Bkz. Michel Meslin, II / 60.

22 Bkz. Michel Meslin, II / 60, Ayrıca Bkz. W.K. Lowther Clarke, Concise Bible Commentary, London, 1952, s. 231.

23 Bkz. Charles Perrot, I / 145.

24 Bkz. Michel Meslin, II / 60.

25 Bkz. Michel Meslin, II / 60, Ayrıca bkz. Hristiyau İlahiyatı, 137.

geleneksel dua ve kutsal kitaplara saygısını gösterdikten sonra bu mezhebe girebilmektedir.²⁶

Bugün Irak'da yaşayan ve Sâbiiler olarak da bilinen Mandeenler arasında vaftiz uygulanmaktadır. Bu uygulamada yiyecekler suya daldırıldıktan sonra helal olmakta, çocuk temizlenmiş, günahkâr ise affolunmuş kabul edilmektedir. Sâbiilerde doğum, evlenme ve cünüplükten temizlenme amacıyla olduğu gibi cemaatle suya dalmak şeklinde de vaftiz yapılmakta²⁷ ve bu işlem için haftanın ilk günü olarak bilinen Pazar günü tercih edilmektedir. Kutsal kitapları "Ginza"da bulunan "akan suda vaftiz yaparak ben seni ışık dünyasına getirdim" ifadesi, Sâbiilerin vaftizlerini akarsuda yapmalarına sebep olmaktadır. Aynı şekilde "Ginza"da yer alan "bu akan suyun sihihi gibi olmak için beyazlara bürün" cümlesinden esinlenerek Sâbiiler, vaftiz olanlara beyaz elbise giydirmektedir.²⁸ Ayrıca Sâbiilerin ölülerini vaftiz ettiklerine dair bazı rivayetler de nakledilmektedir.²⁹

A- Hz. Yahya ve Hıristiyanlık Öncesi Vaftiz

Vaftiz konu edildiğinde akla gelen ilk isim Hz. Yahya'dır. Hz. Yahya, Yahudilik, Hıristiyanlık ve İslâm'da peygamber olarak kabul edilip Hz. Zekeriya'nın oğlu ve Hz. İsa'nın çağdaşdır.³⁰ O, Hıristiyan inancına göre vaftizi uygulayan ve "Vaftizci Yahya"³¹ adıyla meşhur bir peygamberdir.³² Her ne kadar Yuhanna'da, Hz. Yahya'nın peygamber olmadığı, kendi ifadesiyle açıklanmakta ise de³³, Luka İncilinde onun özellikleri arasında peygamberliğine yer verilmektedir.³⁴

Hıristiyanlara göre Hz. Yahya, daha önce Musevî peygamberler tarafından uygulanan ve tavsiye edilen "su banyosu"ndan etkilenmiştir.³⁵

26 Bkz. G. Bardy, A. Tricot, *Le Christ, Encyclopedia Populaire des Connaissances Christologiques*, Paris, s. 85.

27 Bkz. İsmail Cerrahoğlu, *Kur'an ı Kerim ve Sâbiiler*, A.Ü. İlahiyat Fakültesi Dergisi, Ankara, 1962, cilt: X/111.

28 Bkz. Michel Meslin, II/60, Ayrıca Bkz. Ekrem Sankıoğlu, *Başlangıçtan Günümüze Dinler Tarihi*, İstanbul, 1983, s. 119.

29 Bkz. Michel Meslin, II/59.

30 Bkz. Al-i İmran, 38, 41; En'am, 85; Meryem, 1-15; Enbiya, 89-90; Krş. Zekarya, 1/1-7; Luka, 1/5-25, 57-67; 3/2.

31 Bkz. Matta, 3/1; Luka, 3/3-16.

32 Bkz. Luka, 1/76.

33 Bkz. Yuhanna, 1/21.

34 Bkz. Luka, 1/76

35 Bkz. W.K. Lowthe-Clarke, s. 231.

Eski Ahit'de "yıkının, temizlenin"³⁶, "beni zufa ile temizle de pak olurum, beni yıka da kardan ak olurum"³⁷, "suçu ve murdarlığı temizlemek için... orada bir pınar açılacak"³⁸ şeklinde yer alan cümleler Hz. Yahya'nın yaptığı vaftizin temelleri olarak değerlendirilmektedir. Aynı zamanda bu ifadeler, su ile yapılan vaftizin, Yahudilerce bilinen ve uygulanan bir ayin olduğu şeklinde yorumlanmaktadır.³⁹

Hıristiyanlık öncesinde yaygın olan şekli ile Vaftiz, sünnet olduktan sonra, Kutsal Mabed'e (Süleyman Mabedi) girecek ve evlenecek olanlara yapılmaktadır. Yahudilikte vaftiz, başlangıçta temiz su birikintilerinden yararlanarak yapılırken sonradan Ürdün nehrinin sularıyla icra edilen gınahtan arınma şeklinde, Mabed'e hasredilen, bir tören şeklini almaktadır.⁴⁰

Hız. Yahya, kendisinden önce yapılan vaftize yeni bir anlam kazandırmış, kendini toplumda karşılaşılan problemlerin çözümünden sorumlu hissetmiş, insanları rahatlatmak için onları vaftiz etmiştir. Çevresinde günah çıkaran biri olarak kabul edilen Hz. Yahya, günahlarını itiraf ederek affa uğramak isteyen insanlara tevbe, dua, züht ve oruç tavsiye etmiş⁴¹ ve Ürdün nehrinde onları vaftiz yapmıştır.⁴² Bu özelliğiyle o, Hıristiyanlar tarafından, diğer İsrail peygamberlerinden farklı bir değerler dirmeye tabi tutulmuş, onun yaptığı vaftiz; Tanrı'nın hüküm gününe bir hazırlık, o günü bekleyen cemaate katılmak için, herkese yapılması gereken dinî bir gereklilik olarak kabul edilmiştir.⁴³

Mevcut İnciller ve Hıristiyan ilahiyatçılar, yukarıda belirtilen esaslar çerçevesinde Hz. Yahya'nın insanları günahlarından temizlemeleri amacıyla vaftiz ettiğini kabul etmektedir.⁴⁴ Nitekim Hz. Yahya'nın çağdaşı olan Hz. İsa'da vaftiz edilmek üzere onun yanına gitmiş ve vaftiz olmuştur.⁴⁵ Ancak, İsa'nın vaftiz edilmesi olayı, sonradan, gerek İncil yazarları, gerek Pavlus ve gerekse bazı Kilise Babaları tara-

36 Bkz. İşaya, 1/16.

37 Bkz. Mezmurlar, 51/7.

38 Bkz. Zekarya, 13/1.

39 Bkz. W.K. Lowther Clarke, s. 231.

40 Bkz. Charles Perrot, 1/146; Michel Meslin, II/61.

41 Bkz. De Bossuet, Elévations Sur les Mystères, Paris, 1906, s. 330-31, John McKenzie, Dictionary of The Bible, America, 1965, s. 79; Krş. Matta, 3/1-16.

42 Bkz. John McKenzie, s. 79; Muhammed İzzet et-Tahtavî, en-Nasraniyye ve'l-İslâm, Kahire, 1987, s. 62.

43 Bkz. W.K. Lowther Clarke, s. 231, Krş. Ezekiyal, 37/14; Joel, 2/29.

44 Bkz. Matta, 3/5-6; Luka, 3/3. Krş. De Bossuet, s. 330-331.

45 Bkz. Matta, 3/16; Markos, 1/9; Luka, 3/21.

findan değişik şekillerde yorumlanmış, ileride Hz. İsa'ya atfedilecek insanüstü özelliklerin temeli, hatta ilânı olarak değerlendirilmiştir. Hz. Yahya'ya atfedilen "ben mesih değilim ancak onun önünde gönderildim... O büyümek bana da küçülmek gerekir"⁴⁶ cümlesiyle İsa yüceltilmiş ve övülmüştür.⁴⁷ Fakat Yahya'nın günahkârları vaftiz etme olgusu ve İsa'nın vaftiz olma realitesi "kendisi bundan münezzehtir ve ihtiyaç hissetmediği"⁴⁸ şeklinde yorumlanarak, onun sıradan bir insan olmadığı ve gerçekte vaftize ihtiyaç duymadığı belirtilmek istenmiştir.

Hıristiyanlara göre Hz. Yahya'nın yaptığı vaftiz, Hz. İsa'yı keşfeden, ona giden yolu hazırlayan bir vaftiz olarak görülmüştür. Onun yaptığı vaftiz özünde, Kutsal Ruh, ilâhî lütuf, günahkârların yararlandığı semavî rahmetin bulunmadığı ve sade bir su vaftizi olarak nitelenerek İsa ve onun öğrentilerini benimseyenlerin yaptığı vaftizin gerçek olduğu ima edilmiştir.⁴⁹

B- İsa'nın Vaftiz Olması ve Hıristiyanlıkta Vaftizin Yerleşmesi

Hz. İsa'nın bülüğ çağı sonrası döneme ait bilgiler incillerde yok denecek kadar azdır. Matta, Markos ve Luka incillerinde, İsa'nın kısa bir hayat hikayesi bulunmaktadır. Burada İsa, dinî sorumluluklarını yerine getirmek isteyen samimi bir Yahudi olarak tanıtılmakta,⁵⁰ dinî geleneğin pratiklerinden sayılan vaftiz olmak için, Vaftizci Yahya'ya gitmekte ve onun tarafından vaftiz edilmektedir.⁵¹

Hz. Yahya, "Fakat benden sonra gelen, benden daha kuvvetlidir. Onun çarıklarını taşımağa ben layık değilim. O sizi Ruhulkudus ile ve ateş ile vaftiz edecektir"⁵². "Benden sonra, benden daha kuvvetlisi geliyor. İğilip onun çarıklarının bağını çözmeğe ben layık değilim. Ben sizi su ile vaftiz ettim, fakat o sizi Ruhulkudus ile vaftiz edecektir"⁵³ şeklindeki ifadelerle Hz. İsa'nın kendisinden daha yüce bir makamda olduğunu haber vermiştir. Daha sonra Hz. İsa'nın vaftiz olmak için kendisine geldiğini gören Hz. Yahya, tevazu ile, "Ben senin tarafından vaftiz olunmağa muhtacım, sen bana mı geliyorsun"⁵⁴ diyerek onun

46 Bkz. Yuhanna 3/28-30.

47 Bkz. Matta, 3/13-16; Markos, 1/7-8; Luka, 3/16.

48 Bkz. İlyas Makar, 491.

49 Bkz. De Bossuet, s. 332.

50 Bkz. Luka, 2/27.

51 Bkz. Matta, 3/13-16; Markos, 1/9-11; Luka, 3/21-22.

52 Matta, 3/11.

53 Markos, 1/7-8; Krş. Luka, 3/16-17; Yuhanna, 1/27.

54 Matta, 3/14.

vaftize ihtiyacı olmadığına işaret etmiştir. Bundan sonrası Yuhanna incilinde şu şekilde anlatılmaktadır: “Ertesi gün, İsa'nın kendisine gelmekte olduğunu Yahya görüp dedi: İşte dünyanın günahını kaldıran Allah'ın kuzusu. Benden sonra bir adam geliyor ki, benden ileri oldu, çünkü benden önce idi, diye söylediğim adam budur. Ve ben onu bilmezdim, fakat kendisi İsrail'e bildirilsin diye, ben su ile vaftiz ederek geldim. Yahya şehadet edip dedi. Ruhun gökten güvercin gibi indiğini gördüm ve onun üzerinde kaldı. Ben onu bilmezdim; fakat su ile vaftiz etmek için beni gönderen, bana kendisi dedi: Kimin üzerine ruhun inip kaldığını görürsen, Rubulkudüs ile vaftiz eden odur. Ben de görüp: Allah'ın oğlu budur diye şehadet ettim.”⁵⁵

Hız. Yahya'nın önceden haber verdiği durum yaptığı vaftiz ile tecelli etmiş ve o, daha önce görmediği İsa'yı alametleriyle tanımıştır. İncillerin beyanına göre İsa'nın vaftiz olayı şu şekilde sonuçlanmıştır: “Ve İsa vaftiz olunup hemen sudan çıktı ve işte gökler açıldı ve Allah'ın Ruhunun güvercin gibi inip üzerine geldiğini gördü ve işte göklerden bir ses dedi: Sevgili oğlum budur, ondan razıyım.”⁵⁶

Hız. İsa'nın vaftiz olması, Hıristiyan ilâhiyatçıların çeşitli yorumlarına sebep teşkil etmiştir. Nitekim insanların, günahlarından arınmak için Hız. Yahya'ya vaftiz olmak üzere gitmeleri, Hız. İsa'nın günahkâr olup olmadığı sorusunu akla getirmiştir. Şayet Hız. Yahya günahkârları vaftiz ediyorsa Hız. İsa neden onun yanına gitmiştir? Hız. Yahya'ya isnat edilen ifadeler itimat eden ilâhiyatçılar, İsa'nın esasta vaftize ihtiyaç hissetmediği noktasında birleşmişler ve onun vaftiz olmasını şahsî günahlarından arınmak yerine insanları günahlarından temizlemek için bir başlangıç olarak değerlendirmişlerdir.⁵⁷ Hatta E. ki Ahit'de geçen; “İşte, kendisine destek olduğum kulum, canımın kendisinden razı olduğu seçme kulum; Ruhumu onun üzerine koydum; milletler için hakkı meydana çıkaracaktır...”⁵⁸ şeklinde tanıtılan kimseyi İsa olarak yorumlamışlardır.⁵⁹

Hız. Yahya tarafından vaftiz edilen Hız. İsa'nın, incillerde anlatılan bu özelliklerine rağmen, kendisinin herhangi bir kimseyi vaftiz ettiği bilinmemektedir. Ancak, “İmdi siz gidip bütün milletleri şakirt edin,

55 Yuhanna, 1/29-34.

56 Matta, 3/16-18; Krş. Markos, 1/10-11; Luka, 3/22.

57 Bkz. De Bossuet, 339-40; Krş. Romahlara, 6/2-4.

58 İşaya, 42/1.

59 Bkz. De Bossuet, 341.

onları Baba ve Oğul ve Ruhulkudüs ismi ile vaftiz eyleyin"⁶⁰ ifadesi vaftizin dini bir emir olarak Hristiyanlar arasında uygulanmasının sebebi olmaktadır. İnsanlardan iman edip vaftiz olanların kurtulacağı belirtilmekte, iman etmeyenlerin mahkum olacağı açıklanmaktadır.⁶¹ Böylece iman ile vaftiz arasında bir ilgi kurulmaktadır.

C- Hristiyanlıkta Vaftizin Gayesi ve Önemi

Hristiyanlıkta vaftiz, çeşitli maddî ve manevî yararları olduğuna inanılan ve dinen yapılması gerekli olan bir sakramenttir. Bunun Hristiyanlıktaki yerini ve hangi gaye ile yapıldığını belirtmeden önce Hz. Yahya'nın yaptığı vaftizin özelliklerine işaret etmekte yarar vardır.

Hz. İsa'dan önce, çeşitli problemlerle karşılaşan insanlar, bu problemlerin çözümünde Hz. Yahya'dan yararlanmışlardır. O, kendisine gelenlere yardımcı olabilmek gayesi ile bazı öğütler vermiş, günah işlememeleri için onları uyarmıştır. Bu arada günah işlemiş olan fakat affolunmayı isteyen insanlara Hz. Yahya, tevbe, züht ve oruç gibi manevî arınma yollarını göstermiş, onları Ürdün nehrinde vaftiz etmiştir.⁶² Bununla birlikte Yeni Ahit'de yeralan "Çünkü Yahya su ile vaftiz etti ve fakat çok gün geçmeden, siz Ruhulkudüs ile vaftiz olacaksınız"⁶³ cümlesi esas alınarak Hz. Yahya'nın vaftizinin Kutsal Ruhtan mahrum olduğu belirtilmiştir. Hatta onun vaftizi, yapılacak olan Hristiyan vaftizi karşısında küçümsenmiş, insanlara lütuf ve semavi rahmet vermediği, günahkârların ondan tam olarak yararlanmadığı şeklinde nitelenmiş, bütün bunların İsa'nın vaftizine bırakıldığı ileri sürülmüştür.⁶⁴

Kutsal Ruh ve semavî ateşle dolu olduğuna inanılan İsa'nın vaftizi; Kutsal Ruh'un bu suyu canlandırdığı, üretici yaptığı ve cesedi yıkarken kalbi ateşlendirdiği gerekçesiyle Hz. Yahya'nın vaftizinden üstün görülmüştür.⁶⁵ Bu durumda Hz. İsa'nın vaftizini kabul edenlerin farklı gaye ve hedeflerinin bulunması gerekmektedir. Temelde ideal bir Hristiyanın özelliklerini gösteren ve vaftiz ile gerçekleşeceğine inanılan gayeler şunlardır:

60 Bkz. Matta, 28/20.

61 Bkz. Markos, 16/16.

62 Bkz. De Bossuet, 330.

63 Resullerin İşleri, 1/5.

64 Bkz. De Bossuet, 332.

65 Bkz. De Bossuet, 332; Krş. Matia, 3/11; Luka, 3/16; Yuhanna, 3/5; Resullerin İşleri 1/5; 19/4.

- 1- Hıristiyanlığa girmek,
- 2- Aslı günahattan kurtulmak,
- 3- Günahsız olarak yeniden doğmak ve yaratılmak,
- 4- İsa ile bütünleşmek,
- 5- Ruhî canlılığa kavuşmak,⁶⁶

Bütün bunlar inanılarak yapılan bir vaftizin kişiye kazandırdığı nimetlerdir. Nitekim bir insan vaftiz olmak suretiyle "Teslis"e inancını açıklamış ve Hıristiyanlığa girmiş olmaktadır. Böylece o, İsa ile bütünleşerek ruhi canlılığa kavuşmakta ve her türlü günahattan kurtulmaktadır. Ayrıca vaftiz insanlara şu imkanları da sağlamaktadır:

- 1- Melekût alemine girerek, insanî sıkıntılardan kurtulmak,
- 2- Hıristiyanlığı kabul etmekle imtiyazlı bir sınıfa girmiş olmak,
- 3- Vaftiz sayesinde zilletten kurtularak fazilet ve şerefe ermek.
- 4- Hayatın kesilmesi ve bu alemden uzaklaşmak,
- 5- Belirli kişilerden kurtularak sorumluluk duygusu ile birlikte çeşitli nimetlere kavuşmak.

Baba-Oğul-Ruhulkudüs adına vaftiz olan bir Hıristiyan "Teslis"e inancını açıklamış⁶⁷ ve yeryüzünde insanın kavuşabileceği en büyük nimete kavuşmuştur. Nitekim vaftiz, önceleri sünnetten beklenen şeylerin daha mükemmel ve manevî bir şekle sokulmuş halidir.⁶⁸ Sünnet sadece bir sembol olarak görülürken, vaftiz, zorunlu olarak insanın iç dünyasını ilgilendirmekte, çocukların Hıristiyan öğretisiyle terbiye edilmesine vesile olmaktadır.⁶⁹ Böylece vaftiz hem büyük, hem de çocukların ruhi canlılıklarını kazanarak iman yoluyla Kilise'ye üye olmalarını sağlamaktadır.⁷⁰

66 Bkz. De Bossuet, 339; John McKenzie, 79; John Power, "The Call To Penance in The Old Testament", Sin and Repentance, Ed. Dennis O'callaghan, Dublin, 1967, s. 23-25; Ceymis Eni, İmullahut en -Nizâmî, Kahire, 1971, s. 1074; Matta Henry, Tefsir-i Matta, Ter. Markos Davud, Kahire 1977, II/ 545; The Rey-Mermet, Nu'minu, Lübnan, 1983, s. 392; Karl Rahner-Herbert Vorgrimler, "Baptism", Dictionary of Theology, New York, 1985, s. 39; F.L. Cross, "Baptism", The Oxford Dictionary of Christian Church, Oxford, 1985, s. 127; M. İzzet Tahtavi, s. 63, Krş. Yuhanna, 3/ 5; Resullerin İşleri, 2/ 38; Romahlara, 6/ 4-5; Galatyalılara, 3/ 27.

67 Bkz. Yusuf Reyya, el-Lâhutu'l-Mesîhî ve'l-İnsanu'l-Muasır, Beyrut, 1984-5 (I-II), II/ 68; İlyas Makar, 494, 498.

68 Bkz. İlyas Makar, 494, Krş. I Kosintoslulara, 10/ 1-3.

69 Bkz. İlyas Makar, 496, 499, Krş. Yuhanna, 3/ 5-7.

70 Bkz. Ceymis Eni, 1074, Krş. Resullerin İşleri, 2/ 41-47.

Vaftizde, iman, davranışlar (amel) ve pişmanlık ifadesi (tevbe) biraraya gelmektedir. Bu işlemde kişi samimi olarak Mesih ile birleşir; kurtuluşa, günahların affına ve Kutsal Ruhun inayetine ulaşır. Böylece Mesih, vaftizde parlayan bir ışık ve hayat veren bir kaynak olur.⁷¹

Vaftiz olmak suretiyle, yukarıda işaret edilen hususlara nasıl kavuşulacağı konusunun izahının aklen mümkün olamayacağını belirten Gregory Baum, Hıristiyan vaftizinin etkilerinin hissedilebilmesi için tecrübe edilmesinin gerekli olduğunu; daha açık bir ifade ile Hıristiyan olmayanın bu sırları kavrayamayacağını belirtmiştir.⁷² Eğer bir kimse Tanrı'nın aşkının semavî ateşiyle dolu olarak vaftizden çıktığına inanmazsa yapılan vaftiz İsa'nın vaftizi değildir. Vaftizin olgunlaşması Tanrı'yı sevmeye bağlıdır. Bunun yolu da İsa ile bütünleşmektir. İsa ile bütünleşmenin yolu ise, ancak onun ateşi ile vaftiz olunmak, onun tarafından kutsanmaktan geçmektedir.⁷³

Hıristiyanlıkta vaftizin sembolik ve teolojik önemini ilk tanımlayan Pavlus olmuştur. Ona göre mühtedî suya girerek, İsa'nın ölümüne katılmakta (haça gerilmekte) onun yeniden dirilmesi ile de yeni bir manevî hayata sahip olmaktadır.⁷⁴ Pavlus'a göre günah, akan su ile değil ancak Rabbin ölümü ve yeniden dirilmesi ile temizlenmektedir. Hıristiyan, vaftiz yoluyla bu yeni varlığa katılabilmektedir. O, vaftiz suyunu ilk önce günahkâr kişinin daldığı ölüm suyu, sonra da onun içinden çıktığı hayat suyu olarak tanımlamaktadır.⁷⁵

Bütün bunlar, Hıristiyanlıkta, vaftizin tam olarak yerine getirilmesi gereken dinî bir ayin olduğuna işaret etmektedir. Allah'ın emirlerine engel olacak şeyleri tümüyle ortadan kaldırabilmek için vaftiz olmak gerekmektedir. Zira vaftiz olan herkes İsa'nın yoluna girmekte ve günahlarından arındığı şuuruna ermektedir.⁷⁶

Hıristiyanlıkta İsa'nın vaftizi, kendisinde Baba, Oğul ve Ruhul-kudüs'ün tezahür etmesi sebebiyle, onun alenî vaizliğinin ilânı ve teslis

71 Bkz. Gregory Baum, "Baptism", Encyclopedia of Theology Ed. Karl Rahner, New York, 1986, s. 67-69.

72 Bkz. Gregory Baum, s. 66.

73 Bkz. De Bossuet, s. 332-333.

74 Bkz. Romahlara 6/3-4, Ayrıca Bkz. Michel Meslin, II/62; Mircea Eliade, İmgeler Simgeler, çev: M. Ali Kılıçbay, Ankara 1992, s. 185.

75 Bkz. Titusa, 3/5-6; Ayrıca Bkz. Karl Barth, Dogmatic in Outline, Ter. G.T. Thomson, London-1949, s. 131; Hans Lietzmann, A. History of Early Church, Ter. Bertram Lee Woolf, New York, 1961 sh. 120-121.

76 Bkz. De Bossuet, s. 339.

adına vaftiz etme misyonunun havarilerine verilmesi şeklinde anlaşıl-
maktadır.⁷⁷ Havariler Yahya'nın vaftizinden farklı olarak teslis inan-
cının ikrarına götüren iç değişimin gereğini de yerine getirmektedirler.⁷⁸

Vaftiz, dinî hayata ve kilise cemaatına girmeye vesile olduğundan
dolayı, ruhî aydınlanma için bir araç olarak kabul edilmiştir. Doğu
kiliselerinde vaftiz yoluyla Hıristiyan ayinlerine başlayanlar "aydın-
lanmış" olarak isimlendirilmektedir. Nazianzus'lu Gregory vaftiz olan
mühtediyi, Tanrı'nın insanda sembolik olarak doğuşunu simgeleyen
ışığa gözlerini açmış kimse olarak tarif etmektedir. Havari Ephasions
"uyuyan kişi uyan. İsa senin üzerine parlayarak doğacak"; İskenderiyeli
Clement "vaftizlendik aydınlandık, aydınlandık adapte olduk, adapte
olduk mükemmelleştirildik, mükemmelleştirildik ve biz ölümsüzleş-
tirildik" ifadeleriyle vaftizi aydınlanma şeklinde nitelemişlerdir. Böylece
ilk dönemde kilisede vaftiz, açıkça kişinin ilâhî ışığı tanınması ve daha
bu dünyada iken edebî hayata katılması için gerekli bir giriş olarak
kabul edilmektedir.⁷⁹

Sakramentlerin veya daha geniş anlamda dinî değerlerin öncelikleri
konusunda bazı görüş ayrılıkları bulunan Hıristiyan teologlarının hepsi,
vaftizin önemi ve vaftiz olan kimsenin İsa ile bütünleştiği inancında
birleşmektedir. Bu gerçek, Gregory Baum tarafından şöyle ifade edil-
mektedir: "Bugünkü Hıristiyanlara göre vaftiz, halâ bütün sakrament-
lere bir giriş (başlangıç) Hıristiyan hayatına ve bundan sonra nihâi,
eskatolojik son olan ebedî hayata bir giriş kapısıdır. Vaftiz "aslı günah"ı
ve bütün kişisel günahları giderir, Hıristiyanları, takdis edici inayet
vasıtasıyla ilâhî tabiatın iştirakçisi yapar. O, kişiyi, diğer sakramentleri
kabule ve kiliseye, diğer sahipler gibi, bağlılığa ortak olmaya çağırır
ve yetki verir." Ancak bütün bunların tecelli edebilmesi için kişinin
Hıristiyanlığı inanç olarak kabul etmesi, itaat ve azim ile kendi özel
hayatında bunu somutlaştırması gerekmektedir.⁸⁰

Hıristiyanlıkta, vaftiz konusunun doğrudan veya dolaylı bir şekilde,
çeşitli tarihî olaylarla ilgilendirilerek önemine işaret edilmektedir.
Bunların başında Hz. Adem-Hz. İsa arasındaki ilişki veya karşılaştırma
gelmektedir. Vaftiz olan kimse, İsa'nın yolundan giderek, Adem'in
günahından sonra yeniden giydiği, eski yozlaşma ve günah elbiselerinden
sıyrılmakta, Adem'ir düşüşten önceki (cennetteki) konumuna geri

77 Bkz. Matta, 28/19; Yuhanna, 4/1-2.

78 Bkz. Michel Meslin, II/61.

79 Bkz. Michel Meslin, II/62.

80 Bkz. Gregory Baum, s. 69.

dönmüş olarak kabul edilmektedir. Kirillos "Ey harika şey. Herkesin gözü önünde, hiç utanç duymadan çıplaktınız. Bunun nedeni cennette hiç utanç duymadan çıplak olan ilk Adem'in imgesini kendiniz de taşıyor olmanızdır" diyerek Adem-İsa arasındaki ilişkiye dikkat çekmektedir.⁸¹

Vaftizin temel unsurunun su olması sebebiyle, vaftizle Nuh tufanı arasında bir benzerlik kurulmaktadır. Vaftizde suya dalan kimselerin, günahlarından dolayı sularda boğulan insanları temsil ettiği, sudan çıkarken de, yeni Nuh-İsa sayesinde, o kimsenin yeni bir hayata kavuştuğuna inanılmaktadır.⁸²

Hıristiyanlıkta vaftizin su ile yapılması ona ayrı bir önem verilmesine sebep olmaktadır. Tertullianus'a göre su, ilâhî nurun ilk makamını teşkil etmektedir. Canlı yaratıkları üretilmesi için ilk defa suya emredilmiş,⁸³ hayatta olan her şey sudan üretilmiştir. Tanrı'nın bizzat insanı yaratırken su kullanması, vaftizdeki suyun içinde hayat verme özelliğinin bulunduğu inancını pekiştirmiştir. Ayrıca vaftiz suyu üzerine, Kutsal Ruhun üretkenliğini kazandıran bir duanın yapılması, vaftiz olan kimseye ebedilik ve selamet kazandırması bakımından önemli görülmüştür.⁸⁴

Genel anlamda vaftiz, Hıristiyan hayatının dinî ve ahlâkî bütünlüğünü göstermekte, geçmişi hatırlatarak ruha aslî durumunu kazandırmaktadır.⁸⁵

D- Vaftizin Yapıldığı Zaman ve Şekli

Hıristiyanlıkta çeşitli gayelerle yapılması gerekli görülen vaftizin kimlere ve ne zaman yapılacağı hususu tartışma konusudur. Zira vaftizin yapılış gayesi, onun yapılacağı zaman ile yakından alakalandırılmaktadır. Nitekim her insanın "aslî günah"la⁸⁶ dolu olarak doğduğuna inananlar, bu günahı temizlemek için, doğumundan belli bir süre sonra, onlara, vaftiz yapılmasını istemektedirler. Bunlara karşı çıkan bazı teologlar ise, vaftizi Hıristiyan olmanın bir gereği olarak kabul etmekte, dolayısıyla, insanın belli bir fizikî ve aklî olgunluğa ermesi gerektiğini şart koşmaktadırlar. Bu sebeple, bunlar, henüz kendileri ile

81 Bkz. Mircea Eliade, s. 187; Adem-İsa konusunda geniş ilgi için Bkz. Mustafa Erdem, Hz. Adem (İlk İnsan), Ankara 1993, s. 91-96.

82 Bkz. Mircea Eliade, s. 186.

83 Bkz. Mircea Eliade, s. 184, Krş. Enbiya, 30.

84 Bkz. Mircea Eliade, s. 184-5.

85 Bkz. De Bossuet, s. 311.

86 Bu konuda geniş bilgi için bkz. Mustafa Erdem, 84-91.

ilgili karar veremedikleri için çocukların vaftiz edilmesini uygun bulmamaktadırlar.

Hıristiyanlık tarihî bir bütün olarak ele alındığında İsa'ya gerçekten inanan ve ona itaat eden herkese vaftiz yapıldığı görülmektedir. Ayrıca ana ve babası veya onlardan herhangi biri inanmış ve kiliseye bağlı olan kimselerden doğan çocuklara da vaftiz yapılagelmektedir. Yetişkinler sözkonusu olduğunda iman ikrarını bozacak herhangi bir şeyi olmayan ve kalben sadık bir şekilde iman edenlere, Hıristiyan öğretisini kabul ettiğini veya İsa'ya imanını açıklamak şartıyla vaftiz uygulanmaktadır.⁸⁷

Hız. İsa'dan sonra Hıristiyanlığın ilk dönemlerinde, farz bir ibadet anlayışı içerisinde Hıristiyanların çocuklarını vaftiz ettirdikleri görülmektedir. Çocuk vaftizinin Eski Yahudi-Hıristiyan cemaatı ile bağlantılı olduğunu ileri süren Gerhard Blail, bunun II. asırda Hıristiyanlar arasında görüldüğünü, ilk Kilise Babaları İrenaus, Tertullianus ve Origenes'in çocuk vaftizini tanıdıklarını belirterek, 200. cü yıllara ait Grobin yazıtlarında çocuk vaftizi uygulamalarından söz edildiğini nakletmektedir.⁸⁸

Çocukların vaftizi ile ilgili ilk ciddi tartışmaların ve görüş ayrılığının II. asrın sonlarına doğru Kibriyanus ile Tertullianus arasında olduğu dikkati çekmektedir. Yeni doğan her çocuğun "aslı günah"tan etkilenip etkilenmediği konusu üzerinde odaklaşan bu tartışmalarda, yetişkin-çocuk problemi üzerinde durulmadığı görülmektedir. Daha çok vaftizin amacını tesbit etmek için ortaya atılan fikirlerde Kibriyanus, Yahudilikteki "sünnet" geleneğinin benzeri olarak, çocukların doğduktan sonra sekizinci güne kadar vaftiz edilmesinde ısrar etmektedir.⁸⁹ O, günahsız olanların bile vaftiz edilmesi gerektiğini ileri sürerek "onlar günahsız oldukları halde neden vaftiz edilmeyecekler diye sormakta, vaftizin her halukârda yararlı bir ayin olması sebebiyle uygulanması gerektiğine işaret etmektedir.⁹⁰ Tertullianus ise, çocukların, vaftizin anlamını kavrayabilecekleri bir yaşta vaftiz edilmelerini istemektedir.⁹¹ O, "mademki çocuklar masumdur, neden vaftiz edilmelidir" şeklinde sorarak, vaftizin masum olanlardan ziyade günahkârlara yapılmasının gereği üzerinde durmaktadır. Ona göre çocukların masumiyetini iddia

87 Bkz. Ceymis Eni, s. 1075.

88 Bkz. Gerhard Blail, *Meine Evangelische Kirche*, Stuttgart, 1983, s. 31.

89 Bkz. İlyas Makar, s. 498.

90 Bkz. Yusuf Reyya, I/115.

91 Bkz. İlyas Makar, s. 498.

etmek, vaftiz edilmelerini istememektir. Oysa herkes asli suçtan etkilenmektedir. İşte vaftiz, Adem'den bütün insanlığa miras yoluyla geçen bu günahı, ortadan kaldırmak için yapılmalıdır.⁹² Böylece her ikisi de çocukların vaftiz edilmesi konusunda birleşmektedir.

Vaftizin kimlere ne zaman yapılacağı hususundaki tartışmalar daha sonraki dönemlerde de devam etmiştir. Nazianzus'lu Gregory İsa'ya iman ve Hıristiyan hayatına girmeleri için, insanların daha ilk günlerinden itibaren vaftizle mühürlenmelerini, mutlaka vaftiz olmalarını istemektedir.⁹³ Ambroise de Kipriyos'un fikirlerine paralel olarak, asli günahtan temizlenmekten ziyade, Allah'ın melekutuna hazırlanmak için çocukların vaftiz edilmesi görüşünü paylaşmıştır. St. Augustin ise çocuklarda asli günahın bulunduğunu, vaftizin İsa'ya ve onun öğretilerine iman ile, bu günahı temizleyen bir sembolden ibaret olduğunu söylemiş ve çocukların vaftiz edilmeleri görüşüne katılmıştır.⁹⁴

Vaftizi, Yahudilikteki "sünnet" in, Hıristiyanlıkta aldığı bir şekil ve onun uzantısı olarak görenler; Yahudilikte çocukların dinin tabii üyesi olmaları sebebiyle sünnet edildikleri noktadan hareket etmişler ve Yeni Ahit'deki bazı cümleleri buna delil göstererek⁹⁵, babalarının Kilise'ye üye olmaları sebebiyle çocukların da kilisenin tabii üyesi sayılabileceğini kabul etmişlerdir. Dolayısıyla Kilise, çocukları da kapsadığı için onların vaftiz edilmeleri gerektiğini belirtmişlerdir.⁹⁶

İlk devirlerde, Kilise Babaları arasında dinî teferruat olarak görülen, zaman zaman tartışmalara sebep olan çocukların vaftizi, IV ve V. yüzyıllarda normal olarak kabul görmüştür. VI. yüzyıldan itibaren son zamanlara kadar özellikle Katolik Kilisesi, yetişkinlerin refakatinde çocuk vaftizine izin vermiştir. X ve XI. yüzyıllarda bebeklerin doğumundan hemen sonra vaftiz edilmesi çok popüler bir hale gelmiş, bu durum XIII. yüzyılın sonuna kadar devam etmiştir. Çocuk vaftizi XIV. yüzyılda basitleştirilerek, çocuğun başının üstüne su dökülmesi şeklinde, sembolik bir suya daldırma ayini olarak uygulanmaya başlanmıştır.⁹⁷

Çocukların, Hıristiyan öğretisiyle terbiye edilmesinde vaftizin etkisi olacağını ileri sürenlere, "vaftiz gerçeğe işaret eden bir sembol-

92 Bkz. Yusuf Reyya, I/114-115.

93 Bkz. İlyas Makar, s. 498

94 Bkz. İlyas Makar, s. 498.

95 Bkz. Resullerin İşleri, 10/48; 16/15, 33; 18/8; I Korintoslulara, I/46.

96 Bkz. Ceymis Eni, s. 1077; Gerhard Blail, s. 31.

97 Bkz. Michel Meslin, II/62.

dür" diye karşı çıkanlar olmuştur. Gerçek olmazsa sembolün işe yaramayacağını belirten bu görüş sahipleri; Markos 16/16 cümlesindeki "kim inanır ve vaftiz olursa kurtulur" ifadesini delil göstererek, vaftizin imana bağlı olduğunu ileri sürmüşlerdir. Buna göre çocuk önce iman ederek yeniden doğmuş gibi olmalı ve sonra da vaftiz yapılmalıdır.⁹⁸ Böylece iman etmek için gerekli olan bülüğ çağı, vaftiz olmak için de uygun bir zaman olarak tayin edilmiş bulunmaktadır.

1517'de Batı'da meydana gelen Reform hareketinde, çocuk vaftizi de belli başlı tartışma konuları arasında yer almıştır.⁹⁹ Çocuk vaftizinin yaygın bir şekilde uygulanması bazı Hıristiyanların tepkisine yol açmış ve "Yeni Vaftizciler"¹⁰⁰ grubunun ortaya çıkmasının başlıca sebebi olmuştur. Bu yeni hareketin mensuplarına göre; Hıristiyan cemaatine katılma ayini, sadece İsa yoluyla kurtuluşa ereceği kanaatine varan ve vaftiz edilmesini isteyen yetişkinlere münhasır kılınmıştır. Dolayısıyla bunlar, sorumluluk çağına gelmemiş çocuğa yapılan vaftizin geçerliliğini inkâr etmiş, daha önceden, çocukken vaftiz olanların, yetişkin olarak tekrar vaftiz olmalarını istemişlerdir.¹⁰¹

Yeni Ahit'de çocuklara vaftizin gerekli olduğuna dair hiçbir kesin belgenin bulunmadığını belirten Gerhard Blail, incillerde geçen bilgilerin kesinlikle çocuk vaftizi olarak yorumlanamayacağını iddia etmektedir.¹⁰² Michel Meslinde Kilise'nin ilk dönemlerinde bebek vaftizinin belki de uygulanmadığını belirterek, iç değişimin bütün sonuçlarını kabul etmekte isteksiz davrananların, ölüm anına kadar, vaftizi erteleyebileceklerini söylemektedir.¹⁰³

Günümüzde Hıristiyan kiliseleri arasında yetişkinlerin vaftizi ağırlıkta olan bir görüştür. Bunda şüphesiz, kişinin inanarak Hıristiyan olma isteği ve bunun için vaftizi bir araç olarak seçmesinin rolü büyüktür. İncillerde bu konularda ayrıntılı bilgilerin bulunmaması ve ilk dönemlere ait çelişkili ifadelerin nakledilmesi, konunun tartışılarak gündemdeki yerini korumasının nedeni olmuştur. Vaftizin uygulanmasında, yetişkinler üzerine açıklanan görüşler temel teşkil etmiş, çocuklar toplumun bir parçası olması sebebiyle, Kilise ve Mesih cemaatine kabulünün uygun olacağı üzerinde durulmuştur. Günümüzdeki uygulamalarda

98 Bkz. İlyas Makar, s. 496.

99 Bkz. Michel Meslin, II / 62.

100 Geniş Bilgi için Bkz. Michel Meslin II / 63.

101 Bkz. Michel Meslin, II / 62; Gerhard Blail, 30.

102 Bkz. Gerhard Blail, s. 31.

103 Bkz. Michel Meslin, II / 61.

çocuklar anne ve babalarıyla birlikte, yetişkinler gibi muamele görmekte, iman ikrarı, vaftiz isteği ve şeytandan kurtulma gibi dinî gerekçelere dayanarak vaftiz edilmektedir.¹⁰⁴ Bazı teologlar, Hıristiyan çocuklarının vaftiz edilmemeleri durumunda helâk olacakları korkusuyla değil, Hıristiyan kilise muhitinde doğduğu ve onun üyesi bulunduğu için vaftiz yapılmalarının uygun olacağını ileri sürmektedirler.¹⁰⁵

Katolik Kilisesi, çocukları vaftiz etmek için, Hıristiyan ebeveynlerden, vaftiz ana ve babalarından bir iman ikrarı istemektedir. Böylece çocuk, doğumundan itibaren vaftizin inayetinden yararlanmaktadır. O, bülüğ çağına ulaştığında, daha önce yapılan vaftizini şahsî bir iman ikrarı ile kabul edip etmemekte serbest olmaktadır.¹⁰⁶

Vaftiz için özel bir gün yoktur. Kilisenin ilk yıllarında Paskalya gecesi ve Pentacost'da yer aldığı¹⁰⁷ veya Cumartesi günü yapıldığı rivayet edilmiştir.¹⁰⁸ Daha sonra çeşitli vesilelerle vaftiz günleri ihdas edilmiş veya şartların gereğine göre hergün vaftiz yapılması uygun bulunmuştur.

Katolik Kilisesi, vaftizin vaktini serbest bırakmakla birlikte, çocuk ve hastaların mümkün olduğu kadar çabuk vaftiz olmasını gerekli görmüştür.¹⁰⁹ Kendi adetlerine göre yapılan vaftizi, kişinin selameti için zaruri olduğuna inanan Katolikler, ölüm tehlikesi olan doğmamış çocukların bile vaftiz edilebileceğini kabul etmişlerdir.¹¹⁰

Vaftizin kimlere ne zaman yapılacağı problemi, kimlerin vaftiz yapacağı sorusunu gündeme getirmiştir. Bütün Hıristiyanlar vaftiz'in, Hıristiyan cemaatının liderleri tarafından yapılması gerektiğini kabul ederek bu sorunun cevabında birleşmişlerdir.¹¹¹ Tertullianus, vaftizin sadece Psikopos tarafından yapılabileceğini ileri sürmekle beraber bu inanç daha sonra yumuşatılarak, başkalarının da vaftiz yapması uygun görülmüştür.¹¹²

104 Bkz. Gregory Baum, s. 69.

105 Bkz. Ceymis Eni, s. 1077.

106 Bkz. Hıristiyan İlahiyatı, s. 137.

107 Christian Rauch, Taufe, (in) Die Religion in Geschichte Und Gegenwart, Hermann Gunkel, Leopold Zscharnaack, Tübingen-1931, II. Baskı, 5/1023; Michel Meslin, II/61; K. Bihlmeyer, H. Tuchle, 1. ve IV. yüzyıllarda Hıristiyanlık, cev. Antun Göral, İstanbul-1972, s. 86.

108 Bkz. Chateaubriand, Génie du Christianisme, Paris, 1966, I/75.

109 Bkz. Christian Rauche, RGG, 5/1023.

110 Bkz. Christian Rauche, RGG, 5/1025.

111 Bkz. Michel Meslin, II/61, 62; Chateaubriand, I/75.

Vaftizi yapan kimşe konusunda esnek bir yol izleyen Ceymis Eni, kilisenin yasal olarak görevlendirdiği bütün rahiplerin vaftiz yapabileceğini açıklamaktadır. Ona göre böyle birinin yaptığı vaftiz her yerde geçerlidir. Resmî görevlilerden birisinin bulunmaması halinde inanmış bir Hıristiyan da vaftiz yapabilir.¹¹³

Vaftiz konusunda biraz daha serbest davranan protestanlar, vaftiz yeri olarak mahallî kiliseyi kabul etmekle birlikte, şartların elvermemesi halinde ev vaftizini mümkün saymışlardır.¹¹⁴ Bunlar geçerli yapılmış bütün vaftizleri Hıristiyanlığa kabul için benimsemişlerdir.¹¹⁵

Netice itibariyle vaftiz, Kiliselerin en üst seviyedeki görevlileri tarafından yapılmaktadır. Ancak imkânların tam olmadığı yer ve zamanlarda bu görev, her seviyedeki din görevlisi hatta bir Hıristiyan için mümkün görülmüştür.¹¹⁶

Hıristiyanlar, uyguladıkları vaftizi, bir anlamda, Vaftizci Yahya'nın yaptığıının devamı olarak görmektedirler. Ancak onun vaftizi nasıl yaptığına dair, İncillerde açık bir bilgi bulunmamaktadır. Hz. İsa'nın vaftiz olması ile ilgili olarak nakledilen rivayetlerde ayrıntılara girilmeksizin "ve İsa vaftiz olunup hemen sudan çıktı"¹¹⁷ şeklinde bir ifade yer almaktadır. Buna göre Hz. Yahya'nın insanları "suya batırma" şeklinde vaftiz ettiği anlaşılmaktadır.¹¹⁸ Hz. Yahya'nın vaftizi ile ilgili kısmen de olsa bilgi veren inciller, Hz. İsa'nın yaptığı vaftizden veya vaftiz edip etmediğinden hiç söz etmemektedirler.¹¹⁹ Dolayısıyla vaftizin dinî uygulama biçimi hakkında tatmin edici, detaylı bilgilere sahip değiliz.

Tertullianus ve Hippolytus gibi ilk devir Hıristiyan teologları, uygulanagelen vaftizde Hz. İsa'nın yaşadığı çağ ve bölgenin etkilerinin hissedildiğini ve bunun akarsu vaftizi şeklinde olduğunu belirtmektedirler. Gerek bunlardan gerekse St. Amroise'den nakledilen bilgilerden, kilisenin ilk yıllarında, vaftiz olacak kimseye ilâhî isimlerin herbirisi (Teslis'in unsurları olmalı) söylettirilerek suya daldırma şeklinde vaftiz edildiği anlaşılmaktadır.¹²⁰

112 Bkz. Christian Rauch, RGG, 5/1023.

113 Bkz. Ceymis Eni, 1074-5.

114 Bkz. Christian Rauch, R.G.G., 5/1023.

115 Bkz. Christian Rauch, R.G.G. 5/1025-6; Gerhard Blail, s. 34.

116 Bkz. Christian Rauch, R.G.G. 5/1025-6.

117 Bkz. Matta, 3/16; Ayr. Bkz. Markos, 1/10.

118 Bkz. M. İzzet et-Tahtavi, s. 64.

119 Bkz. Gerhard Blail, s. 31.

120 Bkz. Gregory Baum, s. 68; F.L. Cross; s. 126; Chateaubriand, 1/76-7; John McKenzie,

Yusuf Reyya, Romalı Hipolytus'un 215'de yazdığı "Elçilerin Taklidi" isimli kitabına dayanarak vaftizin yapılış şekli hakkında şunları nakletmektedir:

Vaftiz olunandan iman ikrarı istenir. Rahip veya Papaz suyun kenarında durur ve yardımcısı, vaftiz olmak isteyenle birlikte suya iner. Papaz vaftiz olmak isteyenin başına elini koyarak:

— Kâdir olan Baba Allah'a iman eder misin? diye sorar. Vaftiz olan "ben O'na inanırım" diye cevap verir. Bunun üzerine Papaz vaftiz olanı birinci defa suya batırır. Sonra tekrar elini onun başına koyarak:

— Ruhulkudüs vasıtasıyla békire Meryem'den doğan, ölen, defnedilen, üçüncü gün ölümler arasından kalkan, Baba'nın sağ tarafında oturan, daha sonra canlı ve ölümleri dindar etmek için tekrar gelecek olan Allah'ın oğlu İsa Mesih'e inanır mısın? diye sorar. Vaftiz olan, ben inanırım diye cevap verir. Tekrar papaz tarafından suya batırılır. Sonra aynı şekilde:

— Ruhulkudüs'e, Kutsal Kilise'ye ve cesedim dirileceğine inanır mısın? diye sorar. O da evet dedikten sonra üçüncü kez suya batırılır. Sonra vaftiz olan sudan çıkar. Bu uygulama üçüncü asra kadar inen Hıristiyan teologlarının eserlerinde yaygın olan bir usuldür. Tertullianus, Kibriyanus, İskenderiyeli Diyanisyus bunlardan bazılarıdır.¹²¹

Kilise'nin ilk yıllarındaki vaftiz uygulamaları ile ilgili olarak St. Ambroise şu bilgileri vermektedir:

Vaftiz, Cumartesi günü adayın burun ve kulak delikleri açılarak görevlinin "açılmız" tabiriyle başlar. Çocuk kutsalların kutsallığına sokulur. Merasimde piskopos, papaz ve yardımcısı hazır bulunur. Onların huzurunda şeytanın yaptıkları reddedilir. Çocuk, önce karanlıkların sembolü olan Batı'ya, sonra İsa ile birleşmeyi sembolize etmek üzere, nur ve ışığın sembolü olan Doğu'ya döndürülür. Piskopos kutsal kitabın sırlarını gösteren havuzu takdis eder. Haç işareti ile tathlaşan havuz sularına mühtedi, teslisin şerefine üç defa dalar. Bu arada ona su, kan ve ruhun vaftizde şahitlik ettikleri öğretilir. Sonra piskopos elini mühtedinin başına koyarak o, seçkin soya ve Tanrı'nın milletine katılmış olur. Daha sonra ayakları yıkanır ve ona çocukluk elbisesi gibi beyaz elbise giydirilir. Hıristiyanlığa ait bazı bilgiler verildikten sonra piskopos yüksek sesle bir havarinin şu sözlerini söyler: "Tanrı Baba size mührünü vurdu. Tanrınız İsa sizi doğruladı ve sizin kalbinize kutsal-

121 Yusuf Reyya, II/68.

ların feyzini lütfetti..." Daha sonra bir ayin yapılarak vaftiz seramonisi sona ermektedir.¹²²

Vaftizin suya dalma şeklinde yapılacağı konusuna bazı Hristiyan çevrelerinden itirazlar olmuştur. Bunlara göre, Hristiyanlıktaki vaftiz ile Hz. Yahya'nınki arasında bir ilgi kurulsa ve ilk vaftiz uygulamalarının suya dalma şekliyle yapıldığı varsayılsa bile, bu mantiken doğru değildir. Zira Hz. Yahya'nın yalnız başına, aralarında kadın-erkek, genç-ihtiyar üçbin kişiyi sadece perşembe gününde suya daldırarak vaftiz etmesi aklen mümkün olamaz. Zaten Yeni Ahit'de vaftizin suya dalma şeklinin dışında, suyu dökme veya serpmeye yoluyla da yapılabileceğine işaretler bulunmaktadır.¹²³

Vaftiz kelimesinin Yunanea karşılığının tam olarak suya batırma anlamı ifade etmediğini belirten Evangelistler, su serpilerek yapılan vaftizi, suya batırılarak yapılanı tercih etmişlerdir. Onlara göre gerçek vaftizde suya batırma zarurî değildir. Nitekim bunlar Yeni Ahit'de Hz. Yahya'ya atfedilen sözlerin hiçbirinin, suya batırma anlamında kullanılmadığını ileri sürmüşlerdir.¹²⁴

Bütün bunlar, ister serpmek ister dökmek isterse daldırmak suretiyle olsun vaftizde kullanılan malzemenin su olduğu konusunda ittifak bulunduğunu göstermektedir. Ancak vaftizde suyun kullanımı zaman, mekan ve şartlara göre değişiklik göstermektedir.

Vaftiz genel anlamda, dinî bir merasim çerçevesinde, toplanmış bulunan cemaat huzurunda yapılmaktadır. Ev vaftizlerinde çoğunlukla cemaat ailenin yanında, arka planda kalmaktadır. Vaftizde şahitlerle birlikte ebeveynin de hazır bulunması, soruların şahitlerle birlikte onlara da yöneltilmesi gerekli görülmektedir. Hristiyan kültüründe özel durumlara mahsus "acele vaftiz" de vardır. Bir tehlike anında en basit şekli ile vaftiz ve dua şeklinde yapılmaktadır. Bu çeşit vaftizlerden, son zamanlarda, rahip takdisi de istenmektedir.¹²⁵

Vaftiz, vaftiz taşı denilen yerde yapılmaktadır. Bu II. yüzyıldan beri vaftiz suyunun kabı, havuzu olarak bilinmektedir. Piskopos veya rahip orada daldırma veya su dökme şeklinde vaftiz yapmaktadır.

122 Bkz. Chateaubriand, I/ 76.

123 Bkz. İlyas Makar, s. 500, Krş. Matta, 3/ 11; 15/ 2; Markos, 1/ 8; 7/ 1-5; Luka, 3/ 16; 11/ 37-39; Yuhanna, 1/ 33; Resullerin İşleri, 1/ 5; 11/ 16; I Korintoslulara, 12/ 3; İbraniilere, 9/ 10.

124 Bkz. Ceymis Eni, 1077. Krş. Matta, 3/5-6; Markos, 1/ 5; Luğa, 3/ 6-21; Resullerin İşleri, 2/ 38-41; 8/ 26-30; 9/ 17-18; 10/ 47-48; 16/ 33; 22/ 12-16.

125 Bkz. Christian Rauch, 5/ 1023-1024.

Tarihte küfe, kazan, kupa vs. gibi değişik şekillerde vaftiz taşlarına rastlanılmaktadır.¹²⁶

SONUÇ.

Yaptığımız araştırma, vaftizin uzun bir tarihi geçmişi olduğunu göstermektedir. Başta Ortadoğu olmak üzere, Eski Mısır, Yunanistan ve Uzakdoğu'da vaftizin bilindiği, orların dini inanışlarına göre, farklı şekillerde bile olsa uygulandığı görülmektedir. İnsanlar, vaftizin günahları temizleyeceğine, yeni bir doğuş ifade edeceğine, böylece dünyada ve öldükten sonra kendilerinin mutluluğuna vesile olacağına inanmışlardır.

Yahudilikte de, günah anlayışı bulunmakta, günahtan kurtulma ve manen arınma için çeşitli yollar tavsiye edilmektedir. İnsanların maddî-manevî temizliği için birinci derecede sudan yararlanılmakta, ayrıca kurban ve meşh yağının arındırma özelliğine inanılmaktadır. Yahudiliğe giriş veya Yahudi olmanın özelliğini göstermesi bakımından "sünnet"e ayrı bir önem verilmektedir. Yahudiliğin son dönemlerinde özellikle sürgün sonrası, çeşitli çevre kültürünün etkileri görülmekte ve bir çeşit su vaftizine rastlanmaktadır. Daha çok Ferisî ve Essenî mezhepleri arasında görülen bu uygulamanın Hıristiyanlıkta dinî bir ayin olarak yapılması istenen vaftizin altyapısını oluşturduğu öne sürülmektedir.

Vaftiz denildiğinde Hz. Yahya ve Ürdün Nehri akla gelmektedir. Hz. İsa'dan önceki peygamber olan Yahya'nın insanları günahlarından arındırmak için Ürdün nehrinde vaftiz ettiği rivayet edilmektedir. Hatta bu uygulamanın etkisinde kalan Mandeenler arasında da akarsu vaftizinin uygulandığına dair bilgiler bulunmaktadır.

Hz. Yahya'nın çağdaşı olan Hz. İsa da, diğer Yahudi cemaatinin üyeleri gibi, ona gitmiş ve vaftiz olmuştur. İşte dinî bir uygulama olarak vaftizin meşhur olması ve Hıristiyanlıkta da uygulanmasının temel sebebi de budur.

İnsanları günahlarından temizlemek için vaftiz eden Hz. Yahya, bu amaçla kendisine gelen Hz. İsa'yı vaftiz ederken sergilenen tablo, Hıristiyanlıktaki İsa'nın ve O'nun tavsiyesi olan vaftizin önemi bakımından bir ehemmiyet arz etmektedir. Zira, Hz. Yahya peygamberî bir sezgi ile, büyük bir insanın vaftiz olmak için kendisine gelmekte olduğunu keşfetmiş ve onun manen daha yüce bir makamda olduğunu

¹²⁶ Bkz. Christian Rauch, 5/1026.

belirterek tevazu göstermiştir. Uyguladığı vaftizin su banyosundan ibaret olduğunu belirten Hz. Yahya, Hz. İsa'nın insanları Kutsal Ruh ile vaftiz edeceğini belirtmiş ve bir anlamda gerçek vaftizin onun tarafından yapılacağına işaret etmiştir.

Hz. İsa ile ilgili en eski bilgilerin bulunduğu İnciller onun Hz. Yahya tarafından vaftiz edildiğinde birleşmektedirler. Ancak Hz. Yahya, onun Kutsal Ruh ve ateşle insanları vaftiz edeceğini haber vermesine rağmen, İncillerde Hz. İsa'nın vaftizinden hiç söz edilmemektedir. Bu ise vaftizin Hıristiyanlıktaki dinî temeli bakımından bazı müşkülleri beraberinde getirmiştir. Hz. İsa'nın havarilerine, vaftizi uygulama yolundaki emirleri, tatbik safhasında bazı problemlerle karşı karşıya kalmıştır.

Hz. Yahya'nın uyguladığı su vaftiz'inin, Hz. İsa'nın içinde Kutsal Ruh bulunan vaftizden daha basit olduğu yolundaki Hıristiyan iddiasına karşılık, Hz. İsa'nın herhangi bir örnek bırakmaması, yeni vaftizin üstün olma özelliğini ortaya koyma imkanı vermemiştir.

Hıristiyanlar, uyguladıkları vaftize Hz. Yahya'nınkini esas almış ve onun gibi suyu malzeme olarak kullanmak zorunda kalmışlardır. Zaten bütün dinlerde maddî ve manevî temizliğin ana maddesinin su olması sebebiyle Hıristiyanların uygulayacakları vaftizde alternatiflerinin olmaması pek tabiidir. Ancak onlar uyguladıkları vaftizin yüceliğini ifade işini İncillerde önce Hz. Yahya'ya yaptırmışlar sonra da buna inandıklarını söylemişlerdir. Kutsal Ruh veya ateş vaftizi gibi pratikte uygulanmayan fakat varolduğuna inanılan manevî unsurlar, Hıristiyanların, Hz. Yahya'nın vaftizine ilave ettikleri, bununla da kendilerinin tatmin olmaya çalıştıkları hususlardır.

Hz. İsa'dan sonra Hıristiyanlıkta en önde gelen kimse olarak bilinen Pavlus,-Hz. İsa'nın Hıristiyanlıkta bugünkü şekliyle tanınması da onun sayesinde olmuştur- Vaftizin dinî bir sakrament olarak yerleşmesinde ve bugünkü şekliyle bir anlam kazanmasında etkili olmuştur. Nitekim vaftiz, çoğunlukla Pavlus tarafından geliştirilen "aslı günah" doktrininin bir alternatifi olarak görülerek, her Hıristiyanın mutlaka yapması gereken bir ayin halini almıştır. Ayrıca Hıristiyanlığın yayıldığı bölgelerin eski paganist (putperest) kültürün tesirinde olması, Hıristiyanlıkta, çeşitli inanışlarda olduğu kadar vaftizde de etkili olmuştur. Vaftizin ilâhî dinlerden ziyade, Eski Mısır, Eski Yunan ve Eski Mezopotamya'da biliniyor olması, bugünkü Hıristiyanlığın kültürel ve dinî temellerine de ışık tutmaktadır.

Hangi kaynaktan gelirse gelsin, hangi inanışın devamı olursa olsun vaftiz, Hıristiyanlığın bütün mezheplerince kabul edilen dini bir gerekliliktir. Hemen hemen bütün Hıristiyanlar, vaftiz sayesinde insanların Hıristiyanlığa girerek, aslı günahattan kurtulmasına ve İsa ile bütünleşerek nimete kavuşmasına; böylece dünya ve ahiret mutluluğuna ermesine sebep olduğuna inanmaktadırlar.

Temelde her yaştan insana, dine girmek veya nimete kavuşmak için yapılması gereken vaftiz, ilk dönemlerde aslı günahattan kurtulma düşüncesiyle daha çok çocukluk yaşlarında uygulanan bir ayin olmuştur. Ancak dine girmenin irâdî bir davranış olduğunu belirten bazı ilâhiyatçıların itirazı, vaftizin bülûğ çağına eren kimselere tatbik edilmesi neticesini doğurmuştur. Fakat vaftizden elde edilecek beklentiler, uygulamada esnek davranılmasını zarurî kıldığından her dönem herkesin, özellikle Hıristiyan muhitinde çocukların vaftiz edilmesine sebebiyet verilmiştir. Dolayısıyla bu prensip kiliseye mensup kişilerin sayılarını çoğaltırken, Hıristiyanlığın yayılmasında sevgi ve hoşgörü prensibinin pratize edilmesini kolaylaştırmıştır.

Hıristiyan dünyasında aynı esnekliği vaftiz yapacak kimseler konusunda da görmekteyiz. Zira belli dönemlerde sadece üst düzey kilise görevlileri vaftiz yapabilirken, sonradan kendisi vaftiz olmuş herkesin her yerde vaftiz edebilme imkânı sağlanmıştır. Yine ilk dönemlerde Hz. Yabya'nın yaptığı vaftizin devamı kabul edilerek, suya daldırma veya batırma şeklinde uygulanan vaftiz, her alandaki kolaylaştırmaya paralel olarak su dökme veya su serpmeye şeklinde uygulanır hale gelmiştir.